

Bruselj, 8. november 2024
(OR. en)

15234/24

EDUC 407
COMPET 1082
SOC 809

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Spodbujanje za prihodnost primernih spretnosti in konkurenčnosti z visokošolskim izobraževanjem – orientacijska razprava

Predsedstvo je po posvetovanju z Odborom za izobraževanje pripravilo priloženi informativni dopis, ki bo podlaga za orientacijsko razpravo na seji Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport 25. novembra 2024.

**Spodbujanje za prihodnost primernih spretnosti in konkurenčnosti z visokošolskim
izobraževanjem**

Informativni dopis predsedstva

Odpravljanje neskladij in vrzeli v spretnostih

V poročilu Maria Draghija za leto 2024¹ je poudarjeno, da mora EU nujno odpraviti vrzeli v spretnostih, da bi ohranila in povečala svojo konkurenčnost na svetovni ravni, saj Evropa trenutno zaostaja, zlasti v primerjavi z Združenimi državami in Kitajsko. V njem je navedeno, da je poduspešnost pri temeljnih spretnostih velika ovira za ustvarjanje usposobljene delovne sile, hkrati pa poudarjeno, da bo pomanjkanje visoko usposobljenih delavcev sčasoma verjetno še večje. Napovedi do leta 2035 kažejo, da bo pomanjkanje delovne sile najizrazitejše v visoko usposobljenih, nefizičnih poklicih, tj. tistih, ki zahtevajo visoko stopnjo izobrazbe, in sicer zaradi potreb po nadomeščanju spričo upokojevanja in spreminjajočih se zahtev na trgu dela. V poročilu je omenjeno, da je ta vrzel v spretnostih še večja zaradi neusklajenosti med sistemi izobraževanja in usposabljanja ter povpraševanjem po delovni sili, kar ovira sposobnost Evrope, da učinkovito konkurira v hitro razvijajočem se svetovnem gospodarstvu. V njem so opredeljena ključna področja, na katerih je treba okrepiti evropsko delovno silo, zlasti na področju digitalnih tehnologij, zelenih industrij in napredne proizvodnje. Z osredotočanjem na pobude za izpopolnjevanje in preusposabljanje, zlasti v teh strateških sektorjih, lahko Evropa ustvari konkurenčnejšo, inovativnejšo in odpornejšo delovno silo, ki bo sposobna spodbujati trajnostno rast.

¹ Poročilo o prihodnosti evropske konkurenčnosti, ki ga je 9. septembra 2024 predstavil Mario Draghi.

V poročilu Maria Draghija se zagovarja evropski pristop k razvoju spretnosti, ki prispeva k sodelovanju med visokošolskimi ustanovami, vladami in zasebnim sektorjem. V njem je predlagano spodbujanje močnih čezmejnih partnerstev, ki vzpostavljajo povezavo med ustanovami za izobraževanje in usposabljanje ter potrebami industrije. Države članice bi se lahko z vključitvijo prispevkov različnih deležnikov odzivale na povpraševanje po spretnostih po vsej Evropi prek svojih sistemov izobraževanja in usposabljanja. To bi študentom in študentkam omogočilo, da pridobijo znanje, spretnosti in kompetence, ki so bistveni za uspeh v svetovnem gospodarstvu. Nove spretnosti krepijo strokovne sposobnosti, pa tudi znatno prispevajo k osebnemu razvoju posameznika in mu omogočajo udeležbo v vseživljenjskem učenju.

EU je začela izvajati več ključnih pobud, namenjenih obravnavanju razvoja spretnosti, vključno z evropskim izobraževalnim prostorom, evropskim programom spretnosti, akcijskim načrtom za digitalno izobraževanje in Paktom za spretnosti. Program Erasmus+ ter drugi nacionalni in regionalni programi izmenjav so prav tako ključni pri razvoju spretnosti s financiranjem projektov mobilnosti in sodelovanja, ki izboljšujejo priložnosti za učenje prek meja.

Načrtovana evropska diploma

V skladu s sporočilom Komisije² bi z načrtovano evropsko diplomo prispevali tudi k odpravi vrzeli v spretnostih s spodbujanjem razvoja programov skupne diplome, ki bi bili tesno usklajeni s sedanjimi in prihodnjimi potrebami trga dela v državah članicah. Evropska diploma bi skušala omogočiti združevanje virov in strokovnega znanja, učečim se pa bi nudila dostop do najsodobnejših spretnosti in znanja, ki so ključni v nastajajočih sektorjih, kot so zelene tehnologije in digitalne industrije. Natančno opredelitev meril za predlagano evropsko diplomo, na primer glede ustreznosti za trg dela, mora še določiti Svet. V razpravah, ki so potekale v okviru procesa soustvarjanja morebitne evropske diplome, so bili obravnavani razmerje do bolonjskega procesa, notranji in zunanji vidiki zagotavljanja kakovosti ter razvoj predlaganih pobud v zvezi z nacionalnimi pristojnostmi. Potrebna so nadaljnja posvetovanja, zlasti ob upoštevanju, med drugim, poročila o končnih rezultatih projektov eksperimentiranja s politiko v okviru Erasmus+ v zvezi z oznako evropske diplome in morebitnega evropskega pravnega statusa zavezništev visokošolskih ustanov. Da pa bi Evropa v celoti odpravila neskladja in vrzeli v spretnostih, potrebuje raznolike programe skupne in dvojne diplome ter ključne ukrepe mobilnosti in izmenjave s priznavanjem vseh kreditnih točk vsem študentom in študentkam. Vprašanje financiranja morebitne evropske diplome – za visokošolske ustanove ter študente in študentke – je ključnega pomena tudi z vidika konkurenčnosti in terja temeljito obravnavo. Dolgoročna finančna vzdržnost in zagotavljanje enakih možnosti za vse visokošolske ustanove sta ključna za zagotavljanje pravične in vključujoče socialno-ekonomske rasti v Evropi.

² Sporočilo Komisije z dne 27. marca 2024 o načrtu za evropsko diplomo (COM(2024) 144 final).

Podpiranje evropskih visokošolskih ustanov za večjo konkurenčnost

V poročilu Maria Draghija je izpostavljeno, da ima Evropa kljub trdni izobraževalni osnovi težave pri izkoriščanju tega potenciala za gospodarsko rast in konkurenčnost. Poleg tega je v njem poudarjeno, da se Evropa sicer odlikuje na področju splošne stopnje izobraženosti – velik delež prebivalstva ima namreč visokošolsko izobrazbo –, vendar zaostaja v smislu pridobivanja visoko usposobljenih diplomantov na kritičnih področjih, kot so naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika. Evropske visokošolske ustanove bi lahko študente in študentke opremile z najsodobnejšimi spretnostmi in spodbujale inovacije. V poročilu Maria Draghija je priporočeno, da se povečajo naložbe v raziskave in razvoj ter ustvarijo inovacijski ekosistemi, ki povezujejo visokošolske ustanove, zagonska podjetja in industrijo. Ti ekosistemi bi visokošolskim ustanovam omogočili, da delujejo kot središča tehnološkega napredka in ustvarjajo preboje na področjih, kot so umetna inteligenca, zelena energija in biotehnologija. S preoblikovanjem evropskih visokošolskih ustanov v središča vrhunskih raziskav in podjetniške dejavnosti lahko EU spodbuja tehnološke preboje, ki ne le krepijo svetovno konkurenčnost, temveč tudi ustvarjajo visokokakovostna delovna mesta in privabljajo talente.

Poleg tega so pobude EU, kot so zavezništva evropskih univerz ter programa Erasmus+ in Obzorje Evropa, ključne za spodbujanje transnacionalnega sodelovanja, saj visokošolskim ustanovam omogočajo izmenjavo dobrih praks, virov in inovativnih metod poučevanja. Transnacionalno sodelovanje ne izboljšuje le kakovosti izobraževanja in usposabljanja, temveč hkrati prispeva k ustvarjanju raznolike in prilagodljive delovne sile, ki je bistvena za spodbujanje inovacij in gospodarske rasti v EU. Ta dinamična interakcija med izobraževanjem, raziskavami in industrijo lahko visokošolskim ustanovam omogoči, da imajo ključno vlogo pri oblikovanju konkurenčnega in odpornega gospodarstva EU, sposobnega za soočanje z izzivi prihodnosti.

Predsedstvo na podlagi predstavljenih informacij poziva ministre in ministrice, naj za razpravo o tej temi preučijo spodnji vprašanja.

1. Kako bi lahko z načrtovano evropsko diplomom okrepili za prihodnost primerne spretnosti in povečali konkurenčnost?
2. Kako bi lahko podprli evropske visokošolske ustanove, da bi postale gonilna sila konkurenčnosti EU na svetovni ravni?